

Examen VMBO-KB

2009

tijdvak 1
maandag 25 mei
9.00 - 11.00 uur

maatschappijleer 2 CSE KB

Dit examen bestaat uit 45 vragen.

Voor dit examen zijn maximaal 54 punten te behalen.

Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Meerkeuzevragen

Schrijf alleen de hoofdletter van het goede antwoord op.

Criminaliteit en rechtsstaat

---

tekst 1

Eerste toezichtcamera's op Plein

Tiel krijgt naar verwachting volgend jaar de eerste beveiligingscamera's op het Plein. Daarmee moeten de criminaliteit en het gevoel van onveiligheid in de binnenstad afnemen. Donderdagavond besprak de Tielse politiek de wenselijkheid van de komst van cameratoezicht.

- 5 Eigenlijk is alleen GroenLinks op dit moment tegen de komst van deze camera's.

bron: De Gelderlander van juni 2007

Lees tekst 1.

- 1p 1 Met welk doel worden in Tiel camera's opgehangen?
- A als preventiemiddel
  - B als sanctie
  - C om hulp te verlenen
  - D om snelrecht mogelijk te maken
- 1p 2 GroenLinks heeft moeite met de toezichtcamera's (regel 5). Cameratoezicht kan in strijd zijn met een kenmerk van de rechtsstaat. Met welk kenmerk van de rechtsstaat kan het ophangen van camera's in strijd zijn?
- A machtenscheiding
  - B recht op privacy
  - C respect voor minderheden
  - D vrijheid van vergadering

tekst 2

Kinderen vanaf geboorte onderzocht

Vier gemeenten in Gelderland zijn dit jaar begonnen met het project 'Samen Starten'. Het doel van het project is het voorkomen van psychische problemen en antisociaal gedrag bij kinderen en daardoor het voorkomen van criminaliteit.

Ouders worden regelmatig ondervraagd en kinderen worden na een bepaalde periode onderzocht. Dat begint al op het consultatiebureau als een kind ongeveer twee maanden oud is.

Het project 'Samen Starten' zorgt ervoor dat het kind zich goed kan ontwikkelen zodat het op latere leeftijd geen probleemkind wordt.

naar: De Gelderlander van juni 2007

- 1p 3 Het project 'Samen Starten' in tekst 2 probeert één van de oorzaken van criminaliteit aan te pakken.
Welke oorzaak van criminaliteit wordt hier bedoeld?
- A gedrags- en opvoedingsproblemen
  - B groepsgedrag
  - C het ontbreken van sociale controle
  - D normvervaging in de maatschappij

spotprent 1

bron: assets.gva.be

- 1p 4 Welke vorm van criminaliteit wil de politie in de spotprent aanpakken?
- A geweldscriminaliteit
  - B jeugdcriminaliteit
  - C veelvoorkomende criminaliteit
  - D witteboordencriminaliteit

tekst 3

Nieuw soort jeugd-tbs is een mislukking Na behandeling gaat 84 procent weer in de fout

De PIJ-maatregel¹⁾, die de rechter oplegt aan criminele jongeren met gedrags- en psychiatrische problemen, werkt niet. Na behandeling in een jeugdgevangenis valt 84 procent van de jongeren in herhaling.

bron: Het Parool van 21 september 2007

noot 1 De PIJ-maatregel betekent 'Plaatsing in een Inrichting voor Jeugdigen'. Het is een strafrechtelijke maatregel die door de rechtbank kan worden opgelegd als een jongere een misdrijf heeft gepleegd. Deze maatregel wordt opgelegd aan jongeren van wie de rechtbank vindt dat zij intensieve hulp en behandeling nodig hebben.

2p 5 Welke doelen van straffen en maatregelen worden **niet** bereikt volgens tekst 3?

Kies **twee** antwoorden uit het onderstaande rijtje:

- 1 afschrikking
- 2 genoegdoening aan het slachtoffer
- 3 resocialisatie
- 4 vergelding

tekst 4

In hoger beroep celstraf geëist tegen Tielenaar voor wilde rit

ARNHEM - Tegen een 24-jarige man uit Tiel is in hoger beroep een jaar cel geëist voor poging tot doodslag. Ook hangt hem twee jaar rijontzegging boven het hoofd.

naar: De Gelderlander van 6 augustus 2007

1p 6 Waar speelt de rechtszaak zich af in tekst 4?

- Bij
- A de Hoge Raad
  - B sector kanton van de rechtbank
  - C strafsector van de rechtbank
  - D het gerechtshof

1p 7 Welke soort straffen zijn tegen de man uit Tiel in tekst 4 geëist?

- A een bijkomende straf en een taakstraf
- B een hoofdstraf en een bijkomende straf
- C een hoofdstraf en een taakstraf
- D twee hoofdstraffen

tekst 5

Meer kinderen tot 12 jaar in aanraking met politie

RIJSWIJK (ANP) - Het aantal kinderen dat in aanraking komt met de politie groeit flink, meldt RTL Nieuws. Bij bureau Halt zijn in de eerste vier maanden van dit jaar 700 kinderen onder de 12 jaar aangemeld. Dat is 40 procent meer dan vorig jaar.

De grootste groep maakt zich schuldig aan stelen of helen en ruim een kwart is opgepakt voor vernieling.

bron: De Twentsche Courant Tubantia van 11 augustus 2007

Lees tekst 5.

- 1p 8 Wat gebeurt er met de kinderen tot 12 jaar die terecht komen bij bureau Halt?
- A De kinderen komen in contact met de officier van justitie.
  - B De kinderen krijgen informatie over de rechtszaak en de kinderrechter.
  - C De kinderen leren wat ze verkeerd hebben gedaan.
  - D De kinderen worden als straf een dag vastgehouden.

tekst 6

Nieuw zwaar geweldsincident in deelstaat van India

Tien veronderstelde inbrekers zijn gisteren in de Indiase deelstaat Bihar gelyncht (vermoord) door een menigte. Dat heeft de politie bekendgemaakt. De omgebrachte personen zouden kleding, sieraden en andere spullen uit huizen hebben gestolen. Bihar, in het noorden van India, geldt als een staat waar de wetteloosheid hoogtij viert. De afgelopen weken hebben zich meer incidenten voorgedaan. Maandag nog stak een menigte een man die motorfietsen zou hebben gestolen, de ogen uit.

naar: Dagblad de Pers van 14 september 2007

- 1p 9 Van welk verschijnsel is er in tekst 6 sprake?
- A eigenrichting
  - B klassenjustitie
  - C sociale ongelijkheid

tekst 7

Minder criminaliteit, meer aanhoudingen

DE BILT (ANP) - De geregistreeerde criminaliteit is met 7 procent afgenomen ten opzichte van 2005. Sinds 2002 is een daling van 18 procent te zien.

Het aantal aangehouden verdachten is toegenomen.

5 Dat bleek dinsdag uit de Landelijke criminaliteitskaart 2006, opgesteld door de Dienst Nationale Recherche Informatie (DNRI).

bron: De Gelderlander van november 2007

- 1p 10 Welke taak van de politie herken je in regel 3 van tekst 7?
- A handhaving openbare orde
  - B dienstverlening
  - C opsporing
  - D preventie
- 1p 11 In tekst 7 staat dat de geregistreeerde criminaliteit (volgens de politiestatistieken) gedaald is. Dat wil nog niet zeggen dat de werkelijke omvang van de criminaliteit ook minder is geworden. De geregistreeerde criminaliteit geeft namelijk een onvolledig beeld van de werkelijke omvang van de criminaliteit.
- Geef **een** oorzaak waarom de geregistreeerde criminaliteit een **onvolledig** beeld geeft van de werkelijke omvang van de criminaliteit.

tabel 1

Onveiligheidsgevoelens in de bevolking van 15 jaar en ouder, 2006 (in %)

geslacht	
man	17,1
vrouw	30,1
leeftijd	
15-24 jaar	28,8
25-34 jaar	26,8
35-64 jaar	23,2
65 jaar en ouder	17,9
inkomensbron	
inkomen uit arbeid	23,3
inkomen uit uitkering	33,1
inkomen uit pensioen of anders	21,3

naar: Tabel B8.6 in bijlage 'Veiligheid' in het rapport 'De sociale staat van Nederland 2007', Sociaal en Cultureel Planbureau, Den Haag, 2007

Maak gebruik van tabel 1.

- 1p 12 Hieronder staan drie uitspraken over tabel 1:
- 1 Vrouwen voelen zich onveiliger dan mannen.
  - 2 Ouderen voelen zich onveiliger dan jongeren.
  - 3 Mensen met een uitkering voelen zich onveiliger dan mensen die betaald werk verrichten.
- Neem onderstaande regels over en schrijf per uitspraak op of deze **juist** of **onjuist** is.
- Uitspraak 1 is ...
Uitspraak 2 is ...
Uitspraak 3 is ...

tekst 8

Hirsch Ballin wil niet harder straffen

Minister van Justitie Hirsch Ballin (CDA) staat afwijzend tegenover voorstellen van de ... oppositiepartijen om criminelen harder te straffen. De CDA-minister vindt de plannen 'onwenselijk' en 'onnodig'.

naar: Parlementaire Nieuwsbrief van 15 november 2007

- 1p 13 In tekst 8 is voor 'oppositiepartijen' een woord weggelaten. Om welke oppositiepartijen gaat het in tekst 8?
- A de christelijke
  - B de ecologische
  - C de linkse
  - D de rechtse

tekst 9

Tilburg kiest de harde aanpak

Verontrustend veel criminaliteit bij allochtone jongeren

Ruim een derde van alle Marokkaanse jongens onder de 18 is in aanraking geweest met justitie. Onder jonge Antillianen is het percentage criminelen nog hoger, maar dankzij eerder ingrijpen is sinds kort een daling van deze misdaadcijfers zichtbaar. De tijd van softe aanpak is voorbij, aldus de
5 wethouder. “We moeten het beestje bij de naam noemen en gaan de jongeren hard aanpakken, maar we willen via coaching tevens hulp aanbieden.” Met grote groepen Marokkaanse en Antilliaanse jongens gaat het slecht. De schooluitval is hoog, hun opleiding laag en in het criminele circuit zijn ze oververtegenwoordigd. Als Marokkanen en Antillianen in aanraking komen met
10 de politie, is het vrijwel altijd voor berovingen en andere vormen van harde criminaliteit.

naar: Brabants Dagblad van 22 september 2007

Lees tekst 9 voor de vragen 14 tot en met 17.

- 1p 14 Welk soort beleid wil de wethouder in tekst 9?
A alleen een repressief beleid
B alleen een preventief beleid
C zowel een preventief als een repressief beleid
- 1p 15 Noem een gevolg van een dergelijk bericht voor de **beeldvorming** over Marokkaanse en Antilliaanse jongeren?
- 2p 16 Criminaliteit heeft voor de burgers en voor de maatschappij materiële en immateriële gevolgen.
In regel 10 van tekst 9 wordt gesproken over 'berovingen'.
→ Geef twee **materiële gevolgen** voor de slachtoffers en/of voor de maatschappij van een beroving.
- 2p 17 → Geef twee **immateriële gevolgen** voor de slachtoffers en/of voor de maatschappij van een beroving.

tekst 10

'Valiumverkrachter' in hoger beroep

DEN HAAG (ANP) - De 26-jarige Johan S. is in hoger beroep gegaan tegen de uitspraak van ...**1**... die de man uit Sassenheim twee weken geleden veroordeelde tot tien jaar celstraf. Johan S. werd schuldig bevonden aan een reeks verkrachtingen en een aanranding.

Voordat Johan S. zich aan zijn slachtoffers vergreep, bedwelmde hij hen meestal met valium. Johan S. heeft altijd verklaard onschuldig te zijn. "Mijn cliënt is in hoger beroep gegaan, omdat hij vindt dat hij onschuldig veroordeeld is", aldus ...**2**... Jeroen Soeteman vrijdag.

In reactie op het hoger beroep van Johan S. is ook ...**3**... in hoger beroep gegaan. "In principe kunnen we ons vinden in de strafmaat, maar om technische redenen hebben we besloten ook naar het hof te stappen."

naar: De Twentsche Courant Tubantia van 3 augustus 2007

- 3p **18** Tekst 10 is een verslag van een rechtszaak. Op de nummers 1, 2 en 3 zijn personen of instanties weggelaten.
→ Welke woorden moeten op 1, 2 en 3 worden ingevuld?
Doe het zo: neem onderstaande regels over en vul het antwoord aan.
Nummer 1 is ...
Nummer 2 is ...
Nummer 3 is ...

tekst 11

Jaar cel voor kritiek op president

Een Egyptische rechtbank heeft de hoofdredacteuren van vier kranten veroordeeld tot een jaar celstraf en een geldboete. De redacteuren hebben kritiek geleverd op president Hosni Mubarak en de regeringspartij. De rechtbank vond dit een belediging. In de artikelen stond onder andere dat de
5 regeringspartij het land beheerst 'met ijzer en vuur', mensen afslacht en onderdrukt.
De hoofdredacteuren menen dat de overheid de ... weer verder heeft ingeperkt.

naar: Dagblad de Pers van 14 september 2007

Lees tekst 11.

- 1p 19 In regel 7 wijzen de hoofdredacteuren op een grondrecht. Op de puntjes in regel 7 is dit grondrecht weggelaten.
→ Welk grondrecht wordt volgens de hoofdredacteuren verder ingeperkt?
- 1p 20 Criminaliteit is een tijdsgebonden en plaatsgebonden begrip.
→ Leg uit dat tekst 11 een voorbeeld is van criminaliteit als een **plaatsgebonden** begrip.

tekst 12

Het Openbaar Ministerie ziet af van vervolgen schietende cameraman

Filmmaker Vik Franke wordt niet vervolgd voor het deelnemen aan een vuurgevecht in Uruzgan. Het Openbaar Ministerie heeft na acht maanden vooronderzoek besloten de filmer, die ondergebracht was bij commando's in Uruzgan, niet strafrechtelijk te vervolgen.

naar: de Volkskrant van 12 juni 2007

Lees tekst 12.

- 1p 21 Het Openbaar Ministerie besluit de filmmaker niet strafrechtelijk te vervolgen, dat wil zeggen niet voor de rechter te brengen.
→ Hoe wordt dit besluit genoemd?

tekst 13

Zwolse meisjes achter overval

ZWOLLE - Twee meisjes (14 en 15 jaar) uit Zwolle zijn aangehouden voor de beroving van een 85-jarige vrouw.
De bejaarde vrouw werd zondagmiddag 18 februari in haar woning overvallen.
Het tweetal heeft bekend.

bron: De Stentor van 6 maart 2007

Lees tekst 13.

- 1p 22 Wat is opmerkelijk aan dit krantenartikel?
- A De daders zijn jong en kunnen niet strafrechtelijk vervolgd worden.
  - B In de krant staan meestal geen berichten over overvallen op ouderen.
  - C In het krantenartikel staan niet de redenen waarom de meisjes de vrouw hebben beroofd.
  - D Zware delicten als berovingen worden meestal gepleegd door jongens of jonge mannen.

Politiek en beleid

---

tekst 14

Milieu

..... zorgt voor schone lucht, mooie natuur en een goed klimaat. Dat zijn eerste levensbehoeften.

Voorkomen dat het klimaat verandert. Iets doen tegen de smeltende ijskappen, de verdwijnende regenwouden en de oprukkende woestijnen. Voorkom dat Amersfoort straks aan zee ligt.

bron: website van een politieke partij

- 1p 23 Welke politieke stroming herken je in tekst 14?
- A de christendemocratische stroming
  - B de ecologische stroming
  - C de liberale stroming
  - D de sociaaldemocratische stroming
- 1p 24 In Nederland zijn er vrije en geheime verkiezingen voor onder andere de Tweede Kamer.
Wat wordt met vrije verkiezingen bedoeld?
- A Er is een stemplicht.
  - B Ieder moet kunnen stemmen op de partij van zijn/haar keuze.
  - C Je moet kunnen zeggen op wie je gaat stemmen.
  - D Politieke partijen zijn verplicht campagne te voeren.

afbeelding 1

bron: www.sp.nl

- 1p 25 Afbeelding 1 is een affiche van de Socialistische Partij (SP). Politieke partijen vervullen verschillende rollen. Welke rol van politieke partijen vervult de Socialistische Partij met het publiceren van afbeelding 1?

De SP

- A brengt haar ideeën onder de aandacht van de burgers.
- B levert mensen voor politieke functies.
- C moet compromissen sluiten.
- D probeert invloed uit te oefenen op de eigen Kamerleden.

foto 1, 2, 3

A

B

C

hondenpenning

- 2p 26 Een burger heeft op meerdere manieren te maken met de gemeente:
- 1 Hij/zij heeft invloed op het bestuur van de gemeente.
  - 2 Hij/zij is belastingbetaler.
  - 3 Hij/zij is klant van de gemeente.
- Welke rol van de burger hoort bij welk plaatje (A, B of C)?
Doe het zo: neem onderstaande nummers over en vul het antwoord aan.
- Rol 1 hoort bij plaatje ... .
Rol 2 hoort bij plaatje ... .
Rol 3 hoort bij plaatje ... .

tekst 15

Brussel wil snel af van legbatterij¹⁾

BRUSSEL - Brussel vraagt boeren en EU-lidstaten om zich meer in te spannen om het gebruik van legbatterijen in fasen af te breken. Vanaf 2012 zijn legbatterijen in de Europese Unie verboden.

Van uitstel van het verbod kan geen sprake zijn, stelde Europees Commissaris Markos Kyprianou (Gezondheid) gisteren.

naar: Provinciale Zeeuwse Courant van 9 januari 2008

noot 1 Een legbatterij is een plaats waar op grote schaal kippen zijn gehuisvest met drie tot vijf dieren in een kooi. Ongeveer 70% van alle eieren die in Nederland geproduceerd worden, zijn gelegd door kippen uit een legbatterij. Legbatterijen zijn omstreden. Er zijn mensen die het houden van kippen in legbatterijen wreed vinden en het beschouwen als een vorm van dierenmishandeling.

- 1p 27 Wat heeft het EU-besluit in dit bericht voor gevolg voor Nederland?
- A De boeren die kippen houden, krijgen na 2012 meer last van concurrentie van boeren van andere EU-lidstaten.
  - B De Nederlandse politieke partijen nemen het EU-besluit op in hun verkiezingsprogramma's.
  - C De Nederlandse regering moet met een wetsvoorstel komen dat legbatterijen verbiedt.

tekst 16

Breezer blijft waarschijnlijk in de supermarkt

DEN HAAG - De alcoholische mixdrankjes zoals Breezers blijven waarschijnlijk in de supermarkt te koop. Het kabinet wil de verkoop graag verbieden om het alcoholgebruik onder jongeren af te remmen. Maar Europese regelgeving verhindert dat het kabinet met deze maatregel kan komen.

naar: de Volkskrant van 17 november 2007

Lees tekst 16.

- 1p 28 Europese regels verhinderen dat het kabinet alcoholische mixdrankjes in de supermarkten kan verbieden.
- Wat is het doel van deze Europese regels?
- A bevorderen van Europees burgerschap
  - B garanderen dat de bedrijven van de lidstaten voldoende winst kunnen maken
  - C zorgen voor eerlijke concurrentie tussen bedrijven van de lidstaten

tekst 17

Beste bezoeker,

Van harte welkom op mijn site.

Ik ben Peter Rehwinkel, burgemeester van Naarden. Op deze site krijgt u een inkijkje in de wijze waarop ik aan het burgemeesterschap invulling geef.

bron: www.burgemeesternaarden.nl van maart 2008

Lees tekst 17.

2p **29** Wat zijn de taken en bevoegdheden van de burgemeester?

Kies **twee** taken of bevoegdheden uit het volgende rijtje.

- 1 Hij/zij is hoofdverantwoordelijk voor de uitvoering van landelijke wetten.
- 2 Hij/zij is verantwoordelijk voor handhaving van de openbare orde en veiligheid in de gemeente.
- 3 Hij/zij stelt de gemeentebelastingen vast.
- 4 Hij/zij vervult representatieve taken.

tekst 18

Staking op katholieke scholengemeenschap Etten-Leur

De scholieren van de bovenbouw van de KSE (Katholieke Scholengemeenschap Etten-Leur) hebben gisterochtend gestaakt tegen de zogenaamde 1040-urennorm.

De leerlingen protesteren vooral tegen twee dingen: het op school moeten blijven bij lesuitval en het schrappen van schoolreisjes. "We protesteren niet tegen de school, maar tegen de Tweede Kamer", verduidelijkt de voorzitter van de leerlingenraad.

naar: BN/De Stem van 22 november 2007

1p **30** Van welke mogelijkheid maken de scholieren volgens tekst 18 gebruik om de politiek te beïnvloeden?

- A** houden van een openlijke actie
- B** indienen van een klacht bij de Tweede Kamer
- C** inschakelen van een politieke partij
- D** lobbyen

tekst 19

Links pact opgeheven

DEN HAAG - De liefde tussen de drie linkse partijen is voorbij. Het linkse overlegorgaan 'Een ander Nederland' is gisteren opgeheven. Dit overlegorgaan is ooit opgericht om de samenwerking tussen de linkse partijen beter te laten verlopen.

naar: NRC Handelsblad van 21 maart 2007

Lees tekst 19.

- 1p 31 Welke partijen zijn links?
- A CDA – GroenLinks – D66
  - B CDA – SP - VVD
  - C D66 – PvdA - VVD
  - D GroenLinks - PvdA – SP

tekst 20

Uitspraken van een politieke partij

Het kabinet draait koopzondagen terug.
... vindt dat winkeliers dit zelf moeten kunnen bepalen.

Het kabinet komt met een vliegvakantiebelasting.
... vindt dat dit kabinet het milieu niet moet misbruiken om weer een extra belasting te heffen en mensen hun plezier te misgunnen.

bron: website van een politieke partij, februari 2008

- 1p 32 In tekst 20 is op de puntjes de naam van een politieke partij weggelaten. Van welke politieke partij zijn de uitspraken van tekst 20 afkomstig?
- A de ChristenUnie
  - B de PvdA
  - C de VVD
  - D GroenLinks

afbeelding 2

bron: *www.blokwatch.be van 7 maart 2006*

- 1p 33 Afbeelding 2 is een poster van Nieuw Rechts. Nieuw Rechts is een rechtsextremistische partij die in een aantal gemeenten heeft meegedaan aan de verkiezingen.
- Welk kenmerk van het rechtsextremisme komt uit de poster naar voren?
- A centraal leiderschap
  - B gerichtheid op geweld
  - C het inspelen op angstgevoelens
  - D tegen niet-westerse allochtonen zijn

tekst 21

Scholierenverkiezingen

Aan de verkiezingen, georganiseerd door het Instituut voor Publiek en Politiek, namen ruim 153.000 scholieren deel.

In de scholierenverkiezingen zou de PvdA 32 zetels in de Tweede Kamer krijgen en daarmee de SP een zetel voorblijven. CDA en VVD werden derde en vierde, met respectievelijk 20 en 19 zetels.

Opvallend goed scoorde de Partij voor de Vrijheid van Geert Wilders, die 16 zetels haalde. GroenLinks kwam op 13 zetels, de Partij voor de Dieren op 6, de ChristenUnie op 5, D66 op 4, de Lijst Vijf Fortuyn op 2, de SGP op 1 en EénNI ook op 1.

naar: *www.planet.nl van november 2006*

Lees tekst 21.

- 1p **34** Een politieke stroming bestaat uit meerdere politieke partijen.
Welke **politieke stroming** is het populairst onder de scholieren die meededen aan de scholierenverkiezingen?
- A de christendemocratische stroming
  - B de liberale stroming
  - C de rechtsextremistische stroming
  - D de sociaaldemocratische stroming

tekst 22

Scholieren 'hokken zich op' in Artis

Ongeveer 35 scholieren van het Landelijk Actie Komitee Scholieren (LAKS) hebben woensdag rond 10.30 uur een kooi in Artis bezet. Ze protesteren tegen de 1040-urennorm in het voortgezet onderwijs.

bron: Brabants Dagblad van 16 januari 2008

Lees tekst 22.

- 2p **35** LAKS is een belangengroep voor scholieren.
→ Wat zijn de twee kenmerken van een belangengroep?
- 2p **36** Niet iedere belangengroep heeft even veel invloed. De invloed van een belangengroep hangt af van de machtsmiddelen van die groep.
→ Welke machtsmiddelen heeft LAKS? Noem er twee.

tekst 23

Kwalificatieplicht

Per 1 augustus 2007 geldt de kwalificatieplicht. Alle leerlingen blijven volledig leerplichtig tot het einde van het schooljaar waarin ze zestien jaar worden. Na de beëindiging van de volledige leerplicht gaat de kwalificatieplicht gelden voor die jongeren die:

- nog geen 18 jaar zijn;
- nog geen startkwalificatie hebben behaald; en
- de volledige leerplicht achter de rug hebben.

De bedoeling is dat ze minstens een havo-, vwo- of mbo2-diploma halen. Deze uitbreiding van de huidige leerplicht is een middel om schooluitval van jongeren te voorkomen en hen een degelijke positie te geven op de arbeidsmarkt.

bron: www.minocw.nl van 27 februari 2008

- 1p 37 Schooluitval van jongeren is een politiek en maatschappelijk probleem. Het politieke besluitvormingsproces over dit probleem verloopt in een aantal fasen. In welke fase van het politieke proces bevindt zich volgens tekst 23 de aanpak van het probleem van de schooluitval?
- A fase 1: erkennen van wensen als politieke problemen
  - B fase 2: vergelijken/afwegen van problemen of het bedenken van oplossingen
  - C fase 3: beslissen over problemen
  - D fase 4: uitvoeren van besluiten

tekst 24

Niemand wil nog van Beatrix af

Koningin Beatrix viert morgen dat ze eerder dit jaar 68 jaar werd. Aan pensioen en aftreden wordt nog niet gedacht. Er zijn partijen die vinden dat een troonswisseling een mooi moment is om **de macht van het staatshoofd te beperken**.

naar: Het Parool van 28 april 2006

Lees tekst 24.

- 1p 38 Hoe zou de macht van de koningin beperkt kunnen worden?
- A De koningin brengt geen bezoeken meer aan het buitenland.
  - B De koningin houdt geen kersttoespraak meer.
  - C De koningin is geen lid meer van de regering.
  - D De koningin verschijnt niet meer op Prinsjesdag.

- 1p 39 De koningin heeft regelmatig overleg met de minister-president. De inhoud van die gesprekken is vertrouwelijk en komt, als het goed is, nooit in de media. Hoe noemen we dit?
- A censuur
  - B de ministeriële verantwoordelijkheid
  - C de symbolische functie van de koningin
  - D het geheim van het paleis

tekst 25

Marianne Thieme is 'Engel van het jaar'

Fractievoorzitter Marianne Thieme van de Partij voor de Dieren (PvdD) is volgens Perspectief (de jongerenorganisatie van de ChristenUnie) Engel van het jaar. Vanavond krijgt zij de prijs overhandigd tijdens de nieuwjaarsborrel in Utrecht.

De titel 'Engel van het jaar' wordt door Perspectief jaarlijks uitgereikt aan 'een politicus die zich het afgelopen jaar heeft ingezet voor christelijke idealen en niet zelf een christelijke partij vertegenwoordigt'. Volgens voorzitter Rogier Havelaar van Perspectief komt Thieme in aanmerking voor de trofee omdat ze "opkomt voor alles wat geschapen is".

bron: Nederlands Dagblad van 10 januari 2008

Lees tekst 25.

- 1p 40 Welk kenmerk van christelijke politiek past het best bij de reden waarom Marianne Thieme een prijs heeft gekregen?
- A naastenliefde
  - B rentmeesterschap
  - C verantwoordelijke samenleving

tekst 26

Kamerlid wil meer weten over twijfel bij abortus

Kamerlid Esmé Wiegman (ChristenUnie) - zij is tegen abortus - wil van staatssecretaris Jet Bussemaker (Volksgezondheid) weten of abortus-artsen wel voldoende oog hebben voor twijfel bij meisjes in nood.

Het Kamerlid trekt bij de bewindsvrouw aan de bel naar aanleiding van een reportage in het dagblad *Metro*.

Het kostte het blad *Metro* weinig moeite om na een rondgang op internet verschillende jonge vrouwen te vinden die achteraf spijt hebben van de abortus die ze lieten plegen.

naar: Nederlands Dagblad van 30 januari 2008

Lees tekst 26.

- 1p 41 Kamerlid Esmé Wiegman komt in actie naar aanleiding van een reportage in het dagblad *Metro*. Daarmee vervult het dagblad *Metro* een speciale functie van de massamedia voor de politieke besluitvorming.
- Welke functie van de massamedia is dat?
- A aandragen van onderwerpen voor de politieke agenda
  - B bijdrage leveren aan de meningsvorming van de burgers
  - C burgers informeren over het overheidsbeleid
  - D politici controleren of zij de waarheid spreken

tekst 27

Fors meer klachten over overheid

DEN HAAG (ANP) - ... heeft vorig jaar bijna een kwart meer klachten ontvangen over een onbehoorlijke behandeling door de overheid. Uit die 'ongekende' stijging blijkt volgens Alex Brenninkmeijer dat de overheid de burger uit het oog dreigt te verliezen.

Hij heeft zijn jaarverslag over 2006 dinsdag aangeboden aan Tweede Kamervoorzitter Gerdi Verbeet.

naar: De Gelderlander van 21 maart 2007

- 1p 42 In tekst 27 is op de puntjes de naam van een instantie weggelaten. Wat is de naam van deze instantie?
- A de Hoge Raad
  - B de Nationale Ombudsman
  - C het kabinet
  - D het secretariaat van de Koningin

tekst 28

Kabinet wil geen referendum EU

DEN HAAG – Het kabinet ziet er niets in, maar de SP, de grootste oppositiepartij in de Tweede Kamer, wil een referendum organiseren over het gewijzigde verdrag van de Europese Unie.

De SP zal een wetsvoorstel indienen om een referendum te mogen houden.

naar: *De Gooi- en Eemlander van 22 september 2007*

Lees tekst 28 voor de vragen 43 tot en met 45.

- 1p **43** De Tweede Kamer beschikt over verschillende rechten. Van welk recht wil de SP-fractie gebruik maken?
- A recht van amendement
  - B recht van enquête
  - C recht van initiatief
  - D recht van interpellatie
- 1p **44** Wie beslist uiteindelijk of er een wet komt die een referendum over het EU-verdrag mogelijk maakt?
- A Het kabinet, want deze bezit de wetgevende macht.
  - B Het kabinet, want deze heeft het laatste woord.
  - C Het parlement, want deze bezit de uitvoerende macht.
  - D Het parlement, want deze heeft het laatste woord.
- 1p **45** Wat is een voordeel van een referendum?
- A De kiezers hebben dan de kans een nieuwe regering te kiezen.
  - B De kiezers hebben dan direct invloed op de politieke besluitvorming.
  - C De oppositiepartijen in de Tweede Kamer krijgen dan meer invloed.
  - D Het kabinet kan dan sneller een besluit uitvoeren.

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.